

КИР БУЛИЧОВ МОЖЕ ЛИ ДА СЕ ОБАДИ НИНА?

Превод от руски: Атанас Петков, 1977

chitanka.info

- Може ли да се обади Нина? — казах аз.
— На телефона.
— Така ли? Защо ти е такъв странен гласът?
— Странен ли?
— Като че ли не е твой. Тънък. Огорчена ли си от нещо?
— Не знам.
— Може би не трябваше да ти се обаждам?
— А кой се обажда?
— Откога престана да ме познаваш?

Гласът беше с около двадесет години по-млад от Нина. А в действителност гласът на Нина е само с четири-пет години по-млад от нея. Ако не познаваш човека, не е лесно да отгатнеш възрастта му по гласа. Гласовете често пъти остаряват по-рано от собствениците си. Или дълго време остават млади.

— Е, добре — казах аз. — Звъня ти по работа.

— Може би все пак сте сбъркали номера — каза Нина. — Аз не ви познавам.

— Това съм аз, Вадим, Вадик, Вадим Николаевич! Какво ти става?

— Ето на! — Нина въздъхна, сякаш не ѝ се искаше да прекъсва разговора. — Аз не познавам никакъв Вадик и Вадим Николаевич.

— Извинете — казах аз и затворих телефона.

Не започнах веднага да намирам отново номера. Разбира се, просто бях сбъркал. Пръстите ми не искаха да звънят на Нина: И набраха друг номер. А защо не искаха?

Намерих в чекмеджето пакет кубински цигари. Силни като пури. Сигурно ги правят от тютюн, останал при правене на пури. За какво ми е притрябвала Нина? За нищо. Просто исках да разбера дали си е в къщи. А и да я няма, това с нищо не променя нещата. Тя може да бъде например при майка си. Или на театър, защото хиляда години не е ходила на театър.

Обадих се на Нина.

— Нина? — попитах аз.

— Не, Вадим Николаевич — отговори Нина. — Пак бъркате. Кой номер търсите?

— 149-40-89.

— А моят е Арбат — едно-тридесет и две-петдесет и три.

— Ясно — казах аз. — Арбат четири ли е?
— Арбат е „Г“.
— Нищо общо — казах аз. — Извинете, Нина.
— Моля — каза Нина. — Все едно, не съм заета.
— Ще се постарая вече да не попадам на вас — казах аз. —
Някъде нещо е заяло. Много лошо работи телефонът.

— Да — съгласи се Нина.

Аз затворих телефона.

Трябва да се почака. Или да набера 100. Точно време. Преплетените линии в централата ще се освободят. „Двадесет и два часът“ — каза жената от номер 100. Аз изведнъж си помислих, че ако нейният глас е записан преди десетина години, сега тя набира номер 100, когато ѝ е скучно, и слуша гласа си, младият си глас. А може би тя вече е умряла. И тогава нейният син или човекът, който я е обичал, набира 100 и слуша гласа ѝ.

Позвъних на Нина.

— Ало — каза Нина. — Пак ли сте вие, Вадим Николаевич?

— Да — казах аз. — Явно нашите телефони са се съединили завинаги. Само не се сърдете, не мислете, че се шегувам. Аз много внимателно набрах номера, който ми трябваше.

— Разбира се, разбира се — бързо каза Нина. — Изобщо не съм си помислила такова нещо. А вие много ли, бързате, Вадим Николаевич?

— Не! — казах аз.

— Важен разговор ли имате с Нина?

— Не, просто исках да разбера дали си е в къщи.

— Мъчно ли ви е за нея?

— Как да ви кажа...

— Разбирам, ревнувате.

— Смешен човек сте вие — казах аз. — На колко години сте, Нина?

— На тринайсет. А вие?

— На повече от четиридесет. Между нас има дебела тухлена стена.

— И всяка тухла е месец, нали?

— Дори и един ден може да бъде тухла.

— Да — въздъхна Нина. — Тогава това е една много дебела стена. А за какво мислите сега?

— Трудно е да се отговори. В момента за нищо. Нали разговарям с вас.

— А ако бяхте на тринайсет години или дори на петнайсет, ние можехме да се запознаем — каза Нина. — Щеше да бъде много смешно. Щях да ви кажа: „Елате утре вечер при паметника на Пушкин. Ще ви чакам точно в седем часа.“ И нямаше да се познаем. Вие с Нина къде се срещате?

— Различно.

— И при Пушкин ли?

— Почти. Веднъж се срещнахме пред кино „Россия“.

— Къде?

— Пред кино „Россия“.

— Не го знам.

— Е, на Пушкинския площад.

— Все едно, не го знам. Кой знае защо. Вие сигурно се шегувате. Аз добре познавам Пушкинския площад.

— Няма значение — казах аз.

— Защо?

— Това беше отдавна.

— Кога?

Момиченцето не искаше да затвори телефона и кой знае защо упорито продължаваше разговора.

— Сама ли сте в къщи? — попитах аз.

— Да. Мама е вечерна смяна. Тя е медицинска сестра и ще остане през нощта. Можеше да си дойде и днес, но си е забравила пропуска в къщи.

— Аха — съгласих се аз. — Добре, момиченце, лягай си да спиш. Утре ще ходиш на училище.

— Вие говорите с мен като с малко дете.

— Моля ти се, аз говоря с теб като с възрастна.

— Благодаря. Щом искате, легнете си вие в седем часа. Довиждане. И повече не звънете на своята Нина, защото пак ще попаднете тук. И ще събудите мен, малкото момиченце.

Затворих телефона. После включих телевизора и научих, че луноходът е изминал за днес 337 метра. Луноходът се трудеше, а аз си

пилеях времето. Реших да позвъня на Нина за последен път в единадесет часа и цял час се занимавах с глупости. И си казах, че ако отново попадна на момиченцето, ще затворя телефона.

— Така и предполагам, че пак ще се обадите — каза Нина, като вдигна слушалката. — Само че не затваряйте телефона. Честна дума, много ми е скучно. И нямам какво да чета. И за спане е рано.

— Добре — казах аз. — Хайде да разговаряме. А защо не спите до толкова късно?

— Още е осем часът — каза Нина.

— Часовникът ви изостава — казах аз. — Наближава дванадесет. Нина се засмя. Смехът ѝ беше хубав, мек.

— Толкова ви се иска да се отървете от мен, ама ужасно — каза тя. — Сега е октомври и навън вече е тъмно. И на вас ви се струва, че е нощ.

— Сега ваш ред ли е да се шегувате? — попитах аз.

— Не, не се шегувам. Не само часовникът, но и календарът ви лъже.

— Защо да лъже?

— Ами сега ще кажете, че съвсем не е октомври, ами февруари.

— Не, декември е — казах аз. И кой знае защо, като че ли сам не си вярвах, погледнах вестника, който лежеше до мен на дивана. „Двадесет и трети декември“ — пишеше под заглавието му.

Помълчахме малко, надявах се, че сега тя ще каже „дочуване“. Но тя изведнъж попита:

— А вие вечеряхте ли?

— Не помня — искрено казах аз.

— Значи, не сте гладен.

— Не съм.

— А аз съм гладна.

— Какво, нищо ли нямате в къщи?

— Нищо! — каза Нина. — Съвсем нищо. Смешно, нали?

— Просто не знам как да ви помогна — казах аз. — И пари ли нямате?

— Има, но съвсем малко. И всичко вече е затворено. Пък и какво можеш да купиш?

— Да — съгласих се аз. — Всичко вече е затворено. Искате ли да погледна в хладилника и да видя какво има?

— Имате ли хладилник?

— Стар — казах аз. — „Север“. Знаете ли ги?

— Не — каза Нина. — А ако намерите нещо за ядене, тогава какво?

— Как какво? Ще хвана такси и ще ви го донеса. А вие ще слезете пред входа и ще го вземете.

— А далече ли живеете? Аз съм на „Сивцев Вражек“, дом 15/25.

— А аз на „Мосфилмовска“. До ленинските хълмове. Зад университета.

— Пак не го зная. Само че това не е важно. Хубаво го измислихте, благодаря ви за това. А какво имате в хладилника? Аз просто така питам, да не помислите.

— Не помня — казах аз. — Сега ще пренеса телефона в кухнята и ще видим.

Отидох в кухнята и кабелът се проточи след мен като змия.

— И така — казах аз, — отваряме хладилника.

— А вие можете ли да носите телефона след себе си? Никога не съм чувала за такива.

— Разбира се, мога. А вашият телефон къде стои?

— В коридора. Виси на стената. А какво имате в хладилника?

— И тъй... какво има там, в пакета? Това са яйца, не е интересно.

— Яйца?

— Да. Кокоши. Аха, искате ли да ви донеса кокошка? Не, тя е френска, замразена. Докато я сварите, съвсем ще изгладнеете. И мама ще си дойде от работа. По-добре да вземем салам. Или не, намерих марокански сардини, по шестдесет копейки кутията. И към тях — половин кутия майонеза. Чувате ли ме?

— Да — каза Нина съвсем тихо. — Защо се шегувате така? Аз отначало исках да се засмея, а после ми стана тъжно.

— Това пък защо? Наистина ли сте така огладняла?

— Не, та вие знаете.

— Какво зная?

— Знаете — каза Нина. После помълча и добави: — Е, добре! Кажете, а имате ли червен хайвер?

— Не — казах аз. — Затова пък има филе от риба палтус.

— Не бива повече, стига — каза твърдо Нина. — Хайде за друго. Аз разбрах всичко.

— Какво си разбрала?

— Че вие също сте гладен. А какво се вижда от вашия прозорец?

— От прозореца? Къщи, копирната фабрика. Точно сега, в единадесет и половина, свършва смяната. И много девойки излизат от входа. Освен това се вижда „Мосфилм“. И пожарната команда. И железопътната линия. Точно сега по нея минава електрическият влак.

— И вие виждате всичко това?

— Влакът наистина минава далече. Вижда се само броеница от светлинки, от прозорците.

— Е, сега вече излъгахте!

— Не бива да се разговаря така с по-възрастните — казах аз. — Аз не мога да лъжа. Аз мога да греша. И така, какво съм сгрешил?

— Грешите в това, че виждате влака. Не можете да го видите.

— Защо, да не е невидим?

— Не, видим е, само че прозорците не могат да светят. Та вие изобщо не сте поглеждали през прозореца.

— Защо? Аз стоя пред самия прозорец.

— А у вас в кухнята запалена ли е лампата?

— Разбира се, а как в тъмното бих бъркал в хладилника. Лампичката му е изгоряла.

— Ето, виждате ли, аз вече трети път вихващам в лъжа!

— Нина, мила, обяснете ми в каква лъжа сте ме хванали?

— Ако гледате през прозореца, значи сте вдигнали затъмнението. А ако сте вдигнали затъмнението, угасили сте лампата. Така ли е?

— Не е така. Защо ми е затъмнение? Да не е война?

— Ой-ой-ой! Как може така да се увличате! А какво, да не е мир?

— Е, разбирам — Виетнам, Близкият Изток... Не говоря за това.

— И аз не за това... Чакайте, а вие инвалид ли сте?

— За щастие, всичко ми е на място.

— А защо тогава не сте на фронта?

Ето тук аз за първи път заподозрях нещо нередно. Момичето уж се шегуваше. Но то говореше така просто и сериозно, че почти ме уплаши.

— На какъв фронт би трябвало да бъда, Нина?

— На най-обикновения. Където са всички. Където е татко. На фронта с немците. Аз говоря сериозно, не се шегувам. А пък вие така странно разговаряте. Може би не лъжете за кокошката и яйцата?

— Не лъжа — казах аз. — И никакъв фронт няма. Може би все пак трябва да дойда при вас?

— Но аз наистина не се шегувам! — почти извика Нина. — И престанете вече. Отначало ми беше интересно и весело. А сега всичко се обърка. Извинете. Сякаш не се преструвате, а говорите истината.

— Честна дума, момиче, говоря истината — казах аз.

— Страшно ми е. У дома печката почти не топли. Дървата са малко. И е тъмно. Само газеничето гори. Днес няма ток. И не ми се иска да стоя сама. И всички топли дрехи навлякох.

И веднага рязко и някак сърдито повтори въпроса си:

— Защо не сте на фронта?

— На какъв фронт мога да бъда? — Наистина, шегите стигнаха вече много далеч. — Какъв фронт може да има през седемдесет и втора година!

— Вие подигравате ли се?

Гласът ѝ отново смени тона си, той беше недоволен, той беше малък, три педи от пода. И невероятна, забравена картина изникна пред очите ми — това, което беше станало с мен, но преди много години, преди тридесет или повече години. Когато аз също бях на дванадесет години. И в стаята имаше печка „буржуйка“. И аз седях на дивана, свил крака. И гореше свещ, или това беше газена лампа? И кокошката ми се струваше нереална, приказна птица, която се яде само в романите, макар че тогава и не мислех за кокошка...

— Защо замълчахте? — попита Нина. — По-добре говорете.

— Нина — казах аз. — Коя година сме сега?

— Четиридесет и втора — каза Нина.

И аз вече подреждах в главата си несъобразностите в нейните думи. Тя не знаеше кинотеатъра „Россия“. И телефонът ѝ е шестцифрен. И затъмнението...

— Не грешиш ли? — попитах аз.

— Не — каза Нина.

Тя вярваше в това, което говореше. А може гласът да ме е излъгал? Може тя да не е на тринадесет години? Може да е четиридесетгодишна жена, заболяла още тогава, като момиченце, и ѝ се струва, че още е война?

— Слушайте — казах аз спокойно. Не можех да затворя телефона. — Днес сме двадесет и трети, декември 1972 година.

Войната свърши преди двадесет и седем години. Вие знаете ли това?

— Не — каза Нина.

— Трябва да го знаете. И сега е дванадесет часът... Как да ви обясня?

— Добре — каза повторно Нина. — Аз също зная, че няма да ми донесете кокошка. Трябваше да се досетя, че не може да има френски кокошки.

— Защо?

— Във Франция са немците.

— Във Франция отдавна няма никакви немци. Само ако са туристи. Но немски туристи идват и у нас.

— Как така? Кой ги пуска?

— А защо да не ги пускат?

— Да не сте посмели да кажете, че фрицовете ще ни победят! Вие навярно сте просто вредител или шпионин!

— Не, аз работя в СИВ, в Съвета за икономическа взаимопомощ. Занимавам се с унгарците.

— Ето че пак лъжете! В Унгария са фашистите!

— Унгарците отдавна прогониха своите фашисти. Унгария е социалистическа република.

— Ох, а аз вече се боях, че наистина сте вредител. А вие само измисляте всичко. Не, не възразявайте! По-добре ми разкажете как ще бъде после. Измисляйте каквото си искате, само да бъде хубаво. Моля ви! И извинете, че разговарях така грубо с вас. Просто не разбрах...

И аз не продължих да споря. Как да ѝ обясня? Отново си представих как седя сам през тази същата четиридесет и втора година, как ми се иска да узная кога нашите ще превземат Берлин и ще обесят Хитлер. И още — да узная къде съм загубил хлебния купон за октомври. И казах:

— Ние ще победим фашистите на 9 май 1945 година.

— Не може да бъде! Много дълго трябва да се чака.

— Слушай, Нина, и не ме прекъсвай. Аз зная по-добре. И Берлин ще превземем на втори май. Дори ще има такъв медал — „За превземането на Берлин“. А Хитлер ще се самоубие. Ще глътне отрова. Ще даде и на Ева Браун. И после есесовците ще изнесат тялото му в двора на имперската канцелария, ще го залейат с бензин и ще го запалят.

Аз разказвах това не на Нина. Аз разказвах това на себе си. И послушно повтарях фактите, ако Нина не вярваше, връщах се, когато тя молеше да поясня нещо, и едва не загубих пак доверието ѝ, когато казах, че Сталин ще умре. Но после отново върнах вярата ѝ, разказвайки за Юрий Гагарин и новия Арбат. И дори я разсмях, когато ѝ казах, че жените ще носят клош-панталони и съвсем къси поли. Дори си спомних кога нашите ще преминат границата на Прусия. Аз загубих чувството за реалност. Момиченцето Нина и момченцето Вадик седяха пред мен на дивана и слушаха. Само че те бяха гладни като вълчета. И работата на Вадик дори беше по-лоша, отколкото на Нина: беше изгубил купона си за хляб и до края на месеца те с майка му трябваше да живеят само с нейния работнически купон, защото Вадик бе изтървал своя някъде в двора; и чак след петнадесет години той изведнъж ще си спомни как е станало това, и отново ще се разстрои, защото купонът би могъл да се намери дори след седмица; той, разбира се, бе паднал в мазето, когато Вадик хвърли палтото си на решетката, готвейки се да поиграе футбол. И аз казах, след като Нина се умори да слуша това, което смяташе за хубава приказка:

— Ти знаеш ли „Петровка?“

— Зная — каза Нина. — А нея няма ли да я прекръстят?

— Не. И тъй...

Аз ѝ разказах как да влезе в двора под арката, там в дъното на двора има мазе, закрито е решетка. И ако това е октомври четиридесет и втора година, средата на месеца, то в мазето, по всяка вероятност, лежи купон за хляб. Ние играехме там на двора футбол и аз загубих този купон.

— Какъв ужас! — каза Нина. — Аз не бих го преживяла. Трябва веднага да се намери. Направете това!

Тя също влезе в тона на играта и реалността изчезна някъде, и вече нито тя, нито аз разбирахме в коя година живеем — ние бяхме извън времето, но по-близо до нейната четиридесет и втора година.

— Не мога да намеря купона — казах аз. Много години изминаха. Но ако можеш, отбий се там, мазето трябва да е отворено. В краен случай ще кажеш, че купона си изтървала ти.

И в този момент ни прекъснаха.

Нина я нямаше. Нещо запраща в слушалката. Женски глас каза:

— 143-18-15 ли е? Търсят ви от Орджоникидзе.

— Имате грешка — казах аз.

— Извинете — каза равнодушно женският глас.

И се чуха кратки сигнали.

Веднага набрах отново Нининия номер. Трябваше да се извиня. Трябваше да се посмеем двамата с момиченцето. Така глупаво излезе всичко...

— Да — каза гласът на Нина. Другата Нина.

— Вие ли сте? — попитах аз.

— А, ти ли си Вадим? Май не ти се спи?

— Извинявай — казах аз — Трябва ми другата Нина.

Сложих слушалката и пак набрах номера.

— Ти полудял, ли си? — попита Нина. — Да не си пил?

— Извинявай — казах аз и отново затворих телефона.

Да звъня повече беше безполезно. Позвъняването от Орджоникидзе бе върнало всичко на мястото му. А какъв беше нейният истински телефон? Арбат — три, не, Арбат — едно-тридесет и две-тридесет... Не, четиридесет...

Голямата Нина ми позвъни сама.

— Аз цялата вечер си седях у дома — каза тя. — Мислех, че ще позвъниш, ще обясниш защо се държа така вчера. Но ти явно съвсем си откачил.

— Може — съгласих се аз. Не ми се искаше да ѝ разказвам за дългите разговори с другата Нина.

— Каква е тази друга Нина? — попита тя. — Това художествен образ ли е? Искаш да кажеш, че би желал да ме виждаш друга?

— Лека нощ, Ниночка — казах аз. — Утре ще тя обясня всичко.

... Най-интересното е, че тази странна история имаше не по-малко странен край. На другата сутрин аз отидох при мама. Казах ѝ, че ще подреда тавана. От три години ѝ обещавах да направя това, а ето че сега се сетих сам. Знам, че мама не изхвърля нищо. Все ѝ се струва, че може да потрябва. Рових час и половина из старите, учебници, списания, пръснати томове приложения към „Нива“. Книгите не бяха прашни, но миришеха на стара, топла прах. Накрая намерих телефонния указател от 1950 година. Той беше набъбнал от пъхнатите вътре бележки и отбелязаните с хартийки страници, чиито ъгли бяха оръфани и зацапани. Указателят беше толкова познат, че ми се струваше странно, дето съм могъл да го забравя — ако не беше

разговорът с Нина, така и нямаше да си спомня съществуването му. И малко се засрамах, като пред честно отслужил своя костюм, който съм дал на вехтошаря, на сигурна смърт.

Първите четири цифри ми бяха известни. Г-1-32... Освен това знаех, че телефонът, ако никой от нас не се е преструвал, ако не са се пошегували с мен, се е намирал на улица „Сивцев Вражек“, в дом 15/25. Нямаше никакви изгледи да намеря този телефон. Аз се настаних долу в коридора, като извадих една табуретка от банята. Мама нищо не разбра, само се усмихна, минавайки покрай мен, и каза:

— Ти все така правиш. Уж започнеш да подреждаш книгите, а след десет минути се зачетеш. И край на почистването.

Тя не забеляза, че чета телефонния указател.

Открих този телефон. Преди двадесет години той се е намирал в същата квартира, в която е бил и през четиридесет и втора година. Беше записан на Фролова К. Г.

Съгласен съм, че се занимавах с глупости. Търсех това, което не би могло да бъде. Но допускам, че десет процента от напълно нормалните хора, оказали се в моето положение, биха направили същото. И аз отидох на „Сивцев Вражек“.

Новите наематели не знаеха къде са заминали Фролови. И живели ли са изобщо тук. Но ми провървя в домоуправлението. Старичката счетоводителка помнеше Фролови, с нейна помощ узнах всичко, което ми беше нужно, чрез адресното бюро.

Вече се стъмни. По новия квартал, сред еднаквите панелни блокове се носеха снежни вихри. В стандартен двуетажен магазин продаваха френски кокошки в покрити със скреж прозрачни опаковки. Обзе ме изкушението да купя кокошка да ѝ я занеса, както обещах, макар и с двадесетгодишно закъснение. Но добре направих, че не купих. В квартирата нямаше никого. И по това, как кънтящо се разнасяше звънът, ми се стори, че тук не живеят хора. Заминали са.

Понечих да си тръгна, но след като бях дошъл чак тук, позвъних и на съседната врата.

— Извинете, Нина Сергеевна Фролова съседка ли ви е?

Младеж по фланелка, с димящ поялник в ръката ми отговори равнодушно:

— Те заминаха.

— Къде?

— Преди месец отпътувах на Север. До пролетта няма да се върнат. И Нина Сергеевна, и мъжът ѝ.

Аз се извиних и заслизах по стълбите. И мислех, че е напълно вероятно в Москва да живее не една Нина Сергеевна Фролова, родена през 1930 година.

И тогава вратата зад мен отново се отвори.

— Почакайте — каза същият младеж. — Майка ми иска да ви каже нещо.

Майка му вече се беше появила на вратата, загръщайки халата си.

— А вие какъв сте ѝ?

— Просто познат — казах аз.

— Не сте ли Вадим Николаевич?

— Да.

— Ето — зарадва се жената, — за малко не ви изпуснах. Тя никога нямаше да ми прости това. Нина така и каза: Няма да ти простя. И бележка сложи на вратата. Само че децата сигурно са я скъсали. Вече месец оттогава. Тя ми каза, че ще дойдете през декември. И дори каза, че ще се постарае да се върне, но нали е далече...

Жената стоеше на вратата, гледаше ме, сякаш очакваше, че сега ще ѝ разкрия някаква тайна, ще ѝ разкажа за нещастна любов. Навярно е разпитвала и Нина: Какъв ти е той? И Нина също ѝ е казала: „Просто познат“.

Жената изчака и извади едно писмо от джоба на халата си.

Драги Вадим, Николаевич!

Аз, разбира се, знам, че няма да дойдете. Пък и как може да се вярва на детските мечти, които и на мен самата вече ми се струват само мечти. Но наистина купонът за хляб беше в същото онова мазе, за което вие успяхте да ми кажете...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.